

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazetă de 2 ori: Mercuri și Duminică, P.M., cașdu concediu ajutătoriale. — Pretului: pe 1 anu 10 fl., pe 1/2, 5 fl. v. s. Trieri osterne 12 fl. v. s. pe unu anu s'eu 2 1/2 galbini mon. s'antăris.

Anulu XXXIV.

Se prenumera la postele c. r., și pe la DD. correspondenti. Pentru serie 6 cr. Tacsă timbrala a 30 cr. de facere publicare.

Nr. 53.

Brasiovu 197 Iuliu

1871.

MONARHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Brasiovu 18 Iuliu 1871.

In momentele darii pe ghiacia cugeta și copilulu, ca i pōte amenința spargerea capului, deca și va perde echilibrulu aventurii sale, asia antagonii politici ai daco-romaniilor în tōte manevrele loru cu causă noastră inca calcula tōti pasii și pastreaza una atitudinē maistrita cu rezerva bine calculata și in cele mai mici obiecte. Abia se începū activitāte municipale in obiectulu organizatōnii nōue și partii' stapanitōria se și ingrivesc de timpuriu a lua tōta apă de pe mōra partitōrelor opuse. „P. Naplō” portandu frica, ca partii' liberale va fi ultraista la organizare, și pretendiudu autonomiā vechia va avē manechiu puternicu de contrariare; mai vertosu de Ardelu, dice, ca aici va merge mai greu cu organizarea, pentruca comitatele ardelene fiindu mai mici, acoperiea speselor va fi mai apasatoru și deca voru trebui se suplinesc speșele cerute la administratiunea comuna, umerii locuitorilor voru fi mai apasati de dari, decatu cei din alte comitate ungariice; „și atunci vine apă pe mōra agitatoriloru reacionari daco-romani, cari graviteza catra Viena și Bucuresci, cari agita fara intrerumpere pentru autonomiā Ardelului sēu celu pueciu pentru administratiune internā deosebită”, și nu e imposibilu, ca staug' a va explōata și acēsta impregiurare. Asia dera organulu partii' domnitōria propune, ca prin una impartire nōua a municipiiloru in Ardelu s'ar putē ajuta reulu, și pana candu se va aduce vindecare radicale ar' fi de lipșă, că diet' a ministriulu se ale unu astfelu de correctiv, ca speșele municipiiloru se se pōte acoperi fara alte rubrico nōue. Pentruca e de doritu, ca in partile ardelene se se faca una nōua impartire politica in sub durat' acēstei diete. Afara de acēsta cu alipirea de autonomiā vechia, de trecutulu vindecatu in animelo ardeleniloru, privindu la prejudeciile erodite din tri-nationale timpuri, se indoesce, ca s'ar potē face nōu's impartire asia cirundu.

Facia cu acēsta fraternizatōria — simpatia a organulu partii' deakiane, care nu mai slabeșcu din propuneri lupine, ca noi daco-romani s'ntem reacionari și tragemu catra Viena și Bucuresci, nu ne mai vine a mai creșta nemica, dēr' nemica din tōte vorbele manevrelor sireloru dilei; altfelu trebue se le marturisim, cum amu preținu noi romani și in act publico, ca fara o nōua impartire și arondare a municipiiloru, dupa nationalitati, multiambrū nu va mai fi nici odatu intru nationile Ardelului, dēr' nici intru cele din Ungariā, dupa cum s'a potutu convinge și diet' a atatez oru.

Remane dera, că la reconstituirea comitatelor se ne facemu rezervele nōstre; dēr' înainte de tōte se ne punemu umerii spre a conduco pe tōti cei indreptatiti la alegeri in comitate, că se nu remana afara, nemiscrii intru cei indreptatiti, de ore ce multu din indiferentismu sēu din impregiurarea, ca s'a primitu pasivitatea la alegeriile dietali, nici ca au mai vrutu a sci, că se și scōta dreptulu politic sēu dreptulu de alegere, de care cum avemu cea mai urgenta și mai imperativa necesitate, că se eșceritamu celu pueciu atata infuntia prin comitate,

incatu facundu macaru a 5 parte din membri aleși, se ne pōte pretende și garanța dreptulu de limba, că se nu remanemu ce totulu ignorati și prin comitate că natione. Nu se pōte destulu urgenta acēsta, deca nu vremu se ne ignoramu noi insine pe noi, plecandue gutulu la jugulu sclaviei politice, pe ani inainte. —

— Una combinatiune intru dualismu și centralismu unitariu inca se pōte face din evenimentulu, ca archiducii și prelatii, cari de trei ani parasisera senatulu imp., reaparura in cas' a domnilorū la votare bugetulu in Viena. De candu se decise constituțiunea din Decembre cu dualismulu, principii imperatesci nu afara oportunu a lua parte la corpu reprezentativu numai alu unei partii' din monarchia, din motivu generalu presuppu, ca vrura a remane departe de form' a de statu dualistica. Acum, deca archiducii au reapertu; apoi or' ca s'a pusu in pōrtire o alta forma de statu, or' ca feudalii cu clericali au reșitū cu infuntia loru in ajunulu unei unitati monarchice, care le convine și archiduciloru spre a fi reprezentati ai intregui monarchie, tertium non possed dari. — Tota la acēste reflecta și „Reform'a”, organulu deakistiloru, care nu se pōte linisti, ca min. Hohenwart vre, ca dietele se tramita deodreptulu la delegatiunea senatulu imp., pentru ca atunci in delegatiuni Ungariā ar' deveni că o provinciā apartenentiā Cisilvaniei cu concursulu delegatiunei ei. Ei d'apoi de altu reu se mai teme org. deakistu; se teme, ca solidaritate nationiloru, care se incinse și pana acum, le pōte pune sub cestiune dualistic' ticnola și vitiā Ungariice devine deochiata. Oremu, dēr' asia cum suntu, nu voru remane lucrurile. In momente că acēste castigulu cade totu in partea celora, cari nu slabeșcu din reinnoirea importana a pretensiuniloru indreptate, pre catu se potrivescu cu nōuele incercari. —

Invoiciā

in privinti' a comunitate amestecate romane și serbesci din diocesele de mai inainte ale Aradului, Versietului și Temisiorului.

I. Obiectulu acēstei invoiciē suntu acele comunitati besericesci, locuite de serbi și romani de beserica orientale și dupa limba amestecate, cari pe timpulu pre inaltei resolutiuni din 24 Decembre 1854 se aflau in diocesele de atunci ale Aradului, Temisiorului și Versietului.

II. De atari comunitate amestecate au a fi privite tōte comunitate besericesci romano-serbesci, indetogate sub I, in cari se afla celu pueciu 100 de suflete de una nationalitate facia cu unu numeru egalu sēu mai mare de cealalta nationalitate, in comuna legatura de comunitate besericesca.

Acele comunitati besericesci, in cari se afla serbi și romani de confesiunea ortodoxa in legatura comunală besericesca, inse n'ajungu numerulu de 100, nu vinu sub pertratarea, regulata prin acēsta invoiciā; dēr' se observa espresu, ca print acēsta nu se prejudeca nici unu dreptu ce li compete, dēr' desclintu, ca dreptulu de proprietate a fiacarei partii remane rezervatu.

III. In comunitate amestecate, indetogate sub II, este liberu fiacarei partii, atata serbilorū catu și romaniloru, fara privintiā, ca suntu majoritate sēu minoritate, a cerca despartire de lega-

tur' a comunală besericesca și impartirea averei besericesci comune pentru realizarea acelei despartiri, și adice fia spre scopulu de a trece in cealalta metropolis nationala rodita, fia macaru numai pentru de a formā sub jurisdicțiunea metropoliei, in care se afla, o comunitate besericesca propria nationale.

IV. Asupra unei astfelu de cereri, fara amănare se va incepe și efectulu pertratarea de despartire — cu modalitate ce va se normā mai diosu.

V. O comunitate besericesca nōua, ce astomodu s'a formatu, pōte se eciste statu că comuna besericesca de sine, deca ea are mijloacele de a se sustienē că atare, — sēu ea pōte se se adiflieze unei altei comunitati besericesci constionale.

VI. In privinti' a averi comunalē besericesci se statorescu in cointelegere urmatoriele principia valabiliu pentru ambele partii:

1. Proprietates esclusiva, recunoscuta de parti că atare, atatu in privinti' a obiectelor miscatorie catu și celoru nemiscatorie, remane partii, a carei proprietate este, nu vine deci sub impartire, ci se separeza mai inainte de tōte in favōrea proprietariulu.

2. Obiectele comune, miscatorie și nemiscatorie, se voru supune impartirei dupa urmatoriā invoiela.

VII. Unde se afla una și dōue sesiuni parochiale, impartires se face asemenea, egala; unde suntu mai multa de dōue sesiuni, trebue staturu că impartirea in privinti' a sesiuniloru ce trece preste numerulu de dōue, se se faca cu considerarea tuturoru impregiurariiloru, dupa cea mai posibilē ecuitate.

VIII. Cartile besericesci liturgice și rituali, apartienu partii in a carei limba suntu scrise, și asia cele slave serbilorū, cele romanesce romaniloru. Alte obiecte besericesci miscatorie se impartiesc intru ambele parti dupa proportiunea numerulu sufletelorū, și adice pre catu se pōte in natura, pre catu nu, in equivalentulu ce voru statori partile intru sine in cointelegere.

IX. Beserica comuna o primese pre langa desdanuarea deflita — cacteris paribus (intre asemenea conditioni), partea ce face majoritate.

Desdanuarea se face in bani numerati, sēu dupa invoiciā partiloru in valōre de bani, intru proportiune dupa numerulu sufletelorū.

Desdanuarea se respunde sēu indatu, sēu in terminu celu multu de cinci ani. Deca partea ce a primitu beserica, in acēsta restimpu nu respunde deobligatiunei sale deplinu, cealalta parte este in dreptu, sēu a cere ecutiune, sēu a lua insasi beserica, pre langa o desdanuare ce va fi a se statori dupa acēstei base și a se plati intru unu asemenea restimpu. In casu de neimplinire nici acum a obligatiunei luate va urmā neconditionatu ecutiune.

Tōti credintiosii maioreni de genulu barbatescu ai acelei partii, carea ies asupra și plătirea, garanțea cu avera lorū pentru ea că impreuna detori; in casulu deca sum' a desdanuare in timpulu deflitu nu s'ar solvi deplinu, și asia deci in protocolulu de invoiciā va trebui amintitu consentimientulu, respective declaratiunea lor espresa, și in scris numele tuturora. Fierose, ca print acēsta nu se eșchide nici alu corresponditorulu modu de garantia și ipoteca, la care s'ar invoici partile.

(Va urmā.)

